

Dansk 1.-5. klasse
Omfang: Varierende

Forslag til samtaler om 'Månestenen'

I dette opgaveark får du en række forslag til gode classesamtaler om elevbogen 'Månestenen'. Samtale-emnerne er opdelt kapitel for kapitel. Vælg selv at bruge få eller mange af emnerne alt efter, hvor lang tid du har afsat til at læse bogen. Eller efter, hvad der er mest spændende for netop dine elever.

Inspiration til læringsmål

- Eleven ved, at man kan tale om æstetiske tekster, og at de er åbne for fortolkning.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne deltager aktivt i en samtale i klassen om temaerne i Månestenen.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan deltage i enkel fortolkning / Eleven har viden om metoder til enkel fortolkning
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten / Eleven har viden om måder at begrundede sin opfattelse på
Dansk efter 4. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 1: Eleven kan sammenholde egen tolkning med andres tolkning / Eleven har viden om fortolkningsmuligheder
Dansk efter 6. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan sammenfatte sin fortolkning / Eleven har viden om motiv og tema

Baggrund til læreren

“Månestenen” er Bodil El Jørgensens fortælling om pigen Nour, som bor midt i Jordans hovedstad Amman. Egentlig kommer hun fra nabolandet Syrien, men hun og familien måtte flygte derfra, fordi der blev krig. Nour og hendes søskende savner deres gamle hus, deres venner og alle deres ting. Men de har så småt vænnet sig til deres nye liv.

Bare ikke Nours storesøster Asma. Hun er ked af det hele tiden. Hun vil ingenting. Hun vil ikke engang spille fodbold mere. Nour vil gerne hjælpe, men hvad skal hun gøre? Månestenen er jo væk. Den, hun fik af sin bedstemor, og som skulle beskytte familien.

Men en dag tager Nour og hendes bror ud for at tjene lidt ekstra ved at sælge tyggegummi. Og så sker der noget, ingen af dem havde regnet med...

Elevernes forforståelse

Inden I går i gang med at læse Månestenen, vil det være en god idé at sætte en kontekst op for eleverne.

Her kan I bruge det grundforløb, som er beskrevet i lærervejledningen s. 32-33. På den måde kommer I både omkring krigen i Syrien, flygtningekrisen og Jordan som land.

Har I kortere tid, kan du også ”sætte scenen” på 1-2 lektioner ved at bruge Opgave 1, hvor eleverne nøjes med at gå på opdagelse på hjemmesidens ’Opdag Jordan’.

FN’s verdensmål og Børnekonventionen

Hvis du gerne vil inddrage FN’s verdensmål for bæredygtig udvikling i undervisningen, så er det oplagt at gøre det i relation til flere af de temaer, som optræder i historien:

- **Mål 4: Kvalitetsuddannelse**
(Også flygtningebørn skal have mulighed for at modtage god skoleundervisning, så de ikke kommer bagud).
- **Mål 5: Ligestilling mellem kønnene**
(Relevant i forbindelse med Nours forhold til hendes bror Talal og til tematikken om, hvorvidt det er acceptabelt, at piger spiller fodbold).
- **Mål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst**
(Herunder at afskaffe de værste former for børnearbejde).

Børnekonventionen, der handler om børns grundlæggende rettigheder, kan også inddrages. Den finder I på Børnerådets hjemmeside boerneraadet.dk.

Tips til brugen af bogen

Brug ordforklaringerne og faktaboksene

I elevbogen er der masser af ordforklaringer og faktabokse, som I kan stoppe op ved og tale om undervejs i læsningen af fortællingen. Samtidig er der flere overordnede temaer i handlingen, som I kan tage op i klassen.

Brug lærervejledningens fakta

Husk også at læse fakta-afsnittet i lærervejledningen. Her bliver du hurtigt og godt klædt på til at fortælle ekstra og til at svare på de fleste af elevernes spørgsmål.

Har du flygtning i klassen?

Har du brug for ekstra tips til, hvordan man underviser i barske emner – eller har du flygtningebørn i klassen, som selv har oplevet voldsomme ting? Så læs rammen på side 31 i lærervejledningen, hvor vi henviser til inspiration fra Folkeskolen, FOA og Dansk Flygtningehjælp.

En fiktiv familie med bund i virkeligheden

Familien og begivenhederne i Månestenen er fiktive, men de er inspireret af virkeligheden og de syriske familier, som bor i Amman. Som lærer har du altså ikke mulighed for at fortælle eleverne, hvordan det siden er gået med Nour og hendes familie. Fortællingen åbner et håb for, at familien går en lidt lysere fremtid i møde, men fælles for alle flygtningene er, at de må leve i uvished: De ved ikke, hvornår krigen i Syrien slutter, eller hvad de har at vende hjem til.

Forslag til samtale

Kapitel 1: En god nyhed

Nour og hendes familie er flygtet fra deres hjem i Syrien. Nu bor de i en lille lejlighed i Jordans hovedstad Amman.

- **Hvorfor er nogle mennesker nødt til at flygte fra deres hjem til et andet land?**
- **Hvad vil det sige, at der er krig i et land?**
- **Kender I nogle lande, hvor der er krig?**

Familien taler om, hvad de savner mest i Syrien. "Hvad savner du mest", spørger Nour sin søster Asma.

- **Hvorfor tror du, at Asma ikke svarer?**
- **Hvad ville du tage med fra dit værelse, hvis du kun måtte have tre ting med?**
- **Hvad ville du savne allermost, hvis du skulle bo i et andet land og ikke vidste, hvornår du kunne komme tilbage.**

En stor udfordring for Jordan er at sikre, at de syriske børn kommer i skole, mens de bor i landet.

- **Hvad sker der, hvis børn ikke kommer i skole i flere år i træk?**

Ekstra tip:

Til at perspektivere kan I med fordel se den lille film 'Syriens børn skal smile igen', som både ligger på hjemmesidens 'Opdag Jordan' og i Filmbanken. Den handler om de syriske børn, som bor i Amman og om Dansk Flygtningehjælps indsats i nærområderne. Indsatsen er først og fremmest psykosocial og handler meget om at give de syriske børn redskaber til at håndtere de traumatiske oplevelser, de har været ude for.

Vurdér, om I kan tale om, hvordan eleverne gør, og hvem de henvender sig til, hvis de selv går rundt med følelser, som kan svære at sætte ord på.

Kapitel 2: Store planer

Nour og hendes bror Talal går rundt i Amman for at sælge tyggegummi, inden de skal i skole.

- Hvorfor gør de det?
- Hvorfor vil Talal have et rigtigt arbejde og droppe skolen?
- Synes I, at det er OK, at Nour og Talal hjælper med at tjene penge til familien?

Mange børn verden over arbejder, fordi de kommer fra fattige familier. I Danmark må børn have et fritidsjob, når de bliver 13 år.

- Hvad bruger danske børn de penge, de tjener, til?

I skolen sidder Nour og tænker på Asma. De andre elever kan ikke forstå, hvorfor Asma ikke kommer i skole. Forældrene har opgivet at få Asma hen i skolen.

- Hvad er det, Nour savner ved Asma?
- Hvorfor savner Nour, at Asma kalder hende for "dumme æsel"?
- Hvornår er det OK, og hvornår er det ikke OK at drille hinanden?

Kapitel 3: Flugten

I dette kapitel introduceres månestenen – den sten, Nours bedstemor gav hende med, inden familien flygtede. Bedstemor fortæller Nour, at månestenen har en magisk kraft i sig, der vil beskytte familien.

- Tror I på, at månestenen har magiske kræfter i sig?
- Kender I andre ting, som man siger, kan være magiske? (drømmefanger, talisman, tupilak, amulet, hestesko)
- Har I selv en ting, som I tror på har magiske kræfter?

Nour og familien flygter fra deres hjem.

- Hvorfor gør de det?
- Hvordan foregår flugten?
- Hvorfor tager de ikke bare ud i lufthavnen og køber en flybillet?

Ekstra tip:

Her kan du fortælle eleverne, at nogle flygtninge ender i en flygtningelejr i Jordan. Men langt de fleste rejser direkte ind til byerne og bor dér. Der er også syrere, som er internt fordrevne. Dvs., at de er flygtet fra deres hjem, men har slået sig ned et andet sted i Syrien.

I kan også se, hvordan der ser ud i flygtningelejren Azraq i Jordan: Se filmen 'Besøg Alaa og Worod i lejren', der ligger på hjemmesidens 'Opdag Jordan' og i Filmbanken.

Kapitel 4: Downtown

Nour og Talal har taget bussen ind til Ammans gamle bydel. Nour bliver irriteret over, at Talal kommanderer med hende.

- Hvorfor bliver hun irriteret over det?
- Hvad synes I om, hvis nogen altid fortæller jer, hvad I skal gøre? Det kan være forældre, søskende, lærere eller venner.

- I mange arabiske lande er det mændene og drengene, der bestemmer det meste. Også, når de er yngre end pigerne. Er det også sådan i nogle familier i Danmark? Hvorfor er det sådan/Hvorfor er det ikke sådan?

Nour står og ser på en smykkebutik. En dame kommer ud af butikken. Nour opdager, at damen taber sin pung. Nour løber efter damen for at aflevere den.

- Hvorfor beholder hun den ikke bare selv?
- Hvis I var lige så fattige som Nour, ville I så gøre det samme?
- Hvorfor er det vigtigt at være ærlig og hjælpe hinanden?

Ekstra tip:

Her kan I sammen se billedserien 'Amman - den hvide by', som ligger på hjemmesidens 'Opdag Jordan'. Her får I et indblik i, hvordan Jordans hovedstad ser ud. Tal om forskelle og ligheder på Amman og en større dansk by.

Kapitel 5: En formue!

Nour slipper fra den vrede mand i souk'en og opdager, at hun har fået en hel 10 dinar-seddel af damen med pungen. Nour beslutter sig for at købe en gave til Asma for at gøre hende glad.

- Hvad gør du, hvis en af dine søskende eller bedste venner er kede af det?
- Hvad vil du gerne have, at de gør for dig, når du er ked af det?

Nour ser en fodbold, som hun vil købe til Asma. Hun husker på, at ikke alle synes om, at Asma spiller fodbold.

- Hvorfor kan onkel Achmed ikke lide, at Asma spiller fodbold?
- I Danmark synes vi, at det er helt almindeligt, at piger spiller fodbold. Har det altid været sådan, tror I?
- Er der nogen sportsgrene/aktiviteter/jobs/hobbies, hvor I synes, at det ville være underligt, hvis piger/drenge dyrkede dem? Hvorfor? (Fx bilsport/ishockey/dans/strikning mv.).

Talal bliver rasende, fordi Nour har brugt pengene på en fodbold.

- Hvorfor gør han det?
- Er det OK, at Talal bliver så sur? Prøv at se situationen fra Talas synsvinkel.

Ekstra tip:

I relation til temaet drenge/piger kan I sammen se billedserien 'Pigeskolen', der ligger på hjemmesidens 'Opdag Jordan'. Ikke alle skoler i Jordan er opdelt i pige- og drengeskoler, men mange er. På denne skole har pigerne uniformer på.

- Er der fordele og ulemper ved at have opdeltige pige- og drengeskoler? Hvorfor har vi ikke opdeltige pige- og drengeskoler i Danmark?
- Hvilke fordele og ulemper er der ved at have skoleuniformer på? Hvorfor bruger vi ikke skoleuniformer i Danmark?

Kapitel 6: Gaven til Asma

Nour glæder sig til at give Asma fodbolden, men søsteren bliver ikke rigtigt glad. Mor spørger, hvordan de har fået råd til bolden. Det har Asma ikke lyst til at fortælle.

- Hvorfor har hun ikke lyst til at fortælle det?
- Hvorfor fortæller Talal det?
- Hvorfor siger Nour "Jeg hader jer" til moren, Talal og Asma?
- Kender I til det at føle, at man er blevet uretfærdigt behandlet? Kan I give nogle eksempler på det?
- Hvilke følelser får man, når man er blevet uretfærdigt behandlet?

I kapitlet sker der en forandring med Asma. Måske er hun ved at blive sig selv igen.

- Hvordan kan vi læse det ud af teksten?
(Asma kan slet ikke lade være med at vise de andre, hvordan man spiller fodbold. Om aftenen siger hun "Tak for gaven, lille æsel").

Kapitel 7: Månestenen

I kapitel 7 går det bedre for Nours familie. Moren har fået et job på en systue, og Asma vil begynde i skole igen. "Det bedste er det lys, Asma får i øjnene, når hun spiller bold.", står der i teksten.

- Hvad betyder det at have lys i øjnene?
- Findes der andre ord og udtryk man kan bruge til at beskrive glæde?
(fryd, henrykkelse, jubel, lykke, at stråle af glæde, at være helt på toppen mv).